

Kestävä ja innovatiivinen KulttuuriEspoo 2030

Vuonna 2030 Espoo on luova ja rohkea kulttuurikaupunki, joka tukee kestävää elämäntapaa. Eri sektoreiden välinen yhteistyö toimii ja kaupunki menestyy kokeilevalla ja uteliaalla asenteella. Kulttuuri ja taide ovat läsnä kaupungin hengessä, asukkaiden arjessa, fyysisessä kaupunkiympäristössä ja espoolaisessa identiteetissä.

KH 10.1.2022

Johdanto

Valtuuston neuvottelusopimuksen (14.11.2014) ensimmäisen pöytäkirjamerkinnän mukaisesti valtuustolle valmisteltiin päätettäväksi kulttuuristrategia. Kaupunginvaltuusto hyväksyi KulttuuriEspoo 2030 -ohjelman (§319) kokouksessaan 9.11.2015.

Koska Espoolla on yksi yhteinen strategia, Espoo-tarina, kulttuurin tulevaisuuden linjauksia kutsutaan nimellä KulttuuriEspoo 2030. Espoo-tarina asettaa kaupunkitasoiset tavoitteet, ja KulttuuriEspoo 2030 määrittelee keinoja, joilla niihin voidaan poikkihallinnollisesti vastata.

KulttuuriEspoo 2030 hyödyntää kulttuurin ja taiteen näkökulmaa koko kaupungin tulevaisuuden linjaamisessa. Kulttuuri ylittää ja läpäisee yhteiskunnan sektoreiden rajat sekä sosiaalisesti että taloudellisesti. Espoossa kulttuurilla ja taiteella tulisi olla näkyvämpi rooli esimerkiksi kaupunkisuunnittelussa, rakentamisessa, oppimisessa, sosiaalipalveluissa ja terveydenhoidossa.

Espoolla on kaikki edellytykset olla edelläkävijä: innovatiivinen ja kestävä kulttuurikaupunki. Siitä, mitä se tarkoittaa ja miten se saavutetaan, on sovittava organisaatioiden väliset raja-aidat ylittäen.

Elinvoimainen kaupunki tehdään yhdessä. KulttuuriEspoo 2030 haluaa nostaa espoolaisen ja kansainvälisen ammattitaiteen ja kulttuuritoiminnan näkyvämmiin esiin kaupungin imagotekijänä.

Espoo muuttuu ja kasvaa vauhdilla. Länsimetro synnyttää uusia asuinalueita ja sitoo Espoon yhä tiiviimmin osaksi metropolialuetta ja muuta maailmaa. Tässä kehityksessä paikallisidentiteetin tärkeyttä ei saa unohtaa.

Espoo-tarinan mukaan Espoo haluaa olla asukaslähtöinen ja kestävä kaupunki. Jotta kaupunki voi menestyä ja kehittyä, se tarvitsee luovan ympäristön. Kulttuuri on luovan ja menestyvän kaupungin perusta. Kulttuurin ja taiteen arvoa ei mitata sillä, mitä aineellista hyötyä kulttuurilla ja taiteella on vaan sillä, miten se pystyy tuomaan ihmisiä yhteen, luomaan yhteisiä merkityksiä, vahvistamaan kaupunki-identiteettiä ja edistämään kaupungin kehitysmuotoja ilmapiiriä, sen innovatiivisuutta. Edelläkävijyyys vaatii riskinottoa sekä sallivan ja luovan ilmapiirin ylläpitämistä. Uteliaisuus luo uutta ajattelua ja innovaatioita. Espoo ja espoolaiset tarvitsevat kulttuuria menestyäkseen.

Uuden, vuonna 2021 perustetun Elinvoiman tulosalueen myötä kulttuuri-, liikunta- ja elinkeinopalvelut vahvistavat kaupungin kilpailukykyä ja kuntalaisten hyvinvointia yhteistyön, rohkeiden kokeilujen ja luovan tekemisen kautta.

Julkiset kulttuuripalvelut edistävät saavutettavuutta ja tasa-arvoa

Kaupungin kulttuuripalvelujen tuottamista ohjaavat lainsäädännön lisäksi myös yhteiskunnalliset arvot, kuten tasapuolisuuden edistäminen. Kulttuuripalvelut tuotetaan yhteistyössä eri sektoreiden toimijoiden kanssa. Julkisen toimijan tehtävänä on ohjata, koordinoita ja luoda edellytyksiä kulttuuritoiminnalle.

Suuren osan Espoon kulttuuripalveluista järjestävät kumppaniyhteisöt. Palvelut tuotetaan yhteistyössä kaupungin kanssa. Espoo varautuu toimintaympäristön ja palvelutarpeiden muutoksiin vuorovaikutuksessa espoolaisten kumppaneidensa, pääkaupunkiseudun sekä ulkomaisten kaupunkiverkoston kanssa.

Espoossa kulttuuripalveluilla halutaan edistää tasa-arvoa sekä vahvistaa yhteisöön kuulumisen tunnetta, osallistumista ja hyvinvointia. Tulevaisuuden Espoo on yhä vahvemmin moninainen

kaupunki, jossa äidinkielenään muuta kuin suomea tai ruotsia puhuvia asukkaita on vuonna 2035 30 prosenttia. Kulttuuripalvelujen saavutettavuutta pyritään edistämään myös viestimällä asukkailla vuorovaikutteisesti ja aktiivisesti tarjolla olevista palveluista monipuolisesti eri kanavissa.

Päivitys ohjelmaan ja katse vielä kauemmaksi

KulttuuriEspoo 2030 -ohjelman hyväksymisestä on kulunut runsaat viisi vuotta. Toimintaympäristö ja maailma on muuttunut valtavasti tänä aikana. Ohjelma valmistui juuri samaan aikaan kun Eurooppaan ja Suomeen alkoi tulla suuria määriä turvapaikanhakijoita. Kansainvälinen pakolaiskriisi muutti yhteiskuntiamme ja julkishallinnon tavoitteita pysyvästi. Paikallisina mutta merkittävinä muutoksina ovat myös olleet Länsimetron osittainen valmistuminen ja kakkosvaiheen rakentaminen sekä pikaraitiotien rakentaminen Itä-Helsingin ja Keilaniemen välille. Vaikutukset ovat paitsi taloudellisia, myös palveluverkkoon liittyviä muutoksia.

Viimeisin mullistus on ollut Covid19-pandemian aiheuttama kansainvälinen sulkutila, joka tätä päivitystä tehtäessä on kestänyt yli vuoden. Sen vaikutukset etenkin kulttuurikentälle ja luoville aloille ovat olleet erittäin merkittävät. Nämä suuret muutokset vaativat ohjelman osittain uudelleentarkistamista.

Ohjelman toteutumisesta ja poikkihallinnollisten tavoitteiden etenemisestä on raportoitu aina valtuustokauden päättyessä. On myönteistä huomata, että asiat ovat edenneet. Suuntamme on kohti tavoitteita, ja toimenpiteet ovat olleet oikeita. Osa tavoitteissa mainituista asioista on saavutettu ja ne onkin tässä ohjelmassa päivitetty seuraavalle tasolle.

Punnittua tietopohjaa ohjelman päivitykseen on tarjonnut kulttuuriyksikön tilaama EspooCult-tutkimus, joka valmistui vuonna 2020. Sen tuloksena syntyi raportti Espoon kulttuuripalveluista kaupungin kehittämisen ja strategiatyön tueksi. Tutkimuksen johtopäätökset sisältävät myös ratkaisuja siihen, kuinka kulttuuri voi yhä vahvemmin olla läsnä tulevaisuuden suunnittelussa ja asukkaiden arjessa.

Samalla kun KulttuuriEspoo 2030 -ohjelma ohjaa toimintaamme kohti vuotta 2030, olisi tärkeää uskaltaa suunnata katse vielä edemmäksi. Taiteen ja kulttuurin rakentama arvo tulee nähdä pidemmällä aikavälillä. Siksi ohjelman lopussa myös yritetään katsoa horisonttiin – kohti vuotta 2050.

Megatrendit ja kaupunkien kehitysvaiheet linjausten lähtökohtana

KulttuuriEspoo 2030 perustuu ymmärrykseen yhteiskuntaamme lähitulevaisuudessa muuttavista megatrendeistä sekä kaupunkien läpikäymistä kehitysvaiheista.

Megatrendillä tarkoitetaan toimintaympäristön ulkoista, väistämätöntä globaalia muutosta ja muutosvoimaa, jolla on myös paikallisia vaikutuksia. Megatrendien aikaansaama muutos haastaa yksittäisten ihmisten, yhteisöjen, yritysten ja julkisten organisaatioiden vakiintuneet toimintatavat. Vanhat vahvuudet ja ratkaisut menettävät voimansa. Uudet ilmiöt luovat paitsi ei-toivottuja seurauksia myös uusia mahdollisuuksia ratkaista ongelmia ja menestyä.

Niukkenevat luonnonvarat

Energian ja luonnonvarojen kysyntä kasvaa lähivuosikymmeninä maailmanlaajuisesti. Syynä on kasvava väestö ja suurten kehittyvien maiden nopea vaurastuminen. Luonnonvarojen niukkeneminen pakottaa pidentämään suunnittelun horisonttia ja kehittämään pitkäjänteisesti resurssiviisaita järjestelmiä. Arjessa tämä tarkoittaa merkittäviä muutoksia teknologiaan sekä ihmisten käyttäytymiseen ja yhdyskuntarakenteeseen. Erityisesti asumisen ja liikkumisen ratkaisut muuttuvat. Kyse on teollistumista vastaavasta sukupolven mittaisesta murroksesta.

Väestönmuutos

Kaupungistuminen on yksi 2000-luvun suuria yhteiskunnallisia murroksia. Suomi on kaupungistunut muuhun Eurooppaan verrattuna hitaasti, mutta tulee nousemaan muiden maiden tasolle. Kaupungistuminen tapahtuu aiempaa metropolivetoisemmin. Globaaliin talouteen integroituneisiin innovaatiokeskittymiin, joihin myös Helsingin metropolialue kuuluu, hakeutuu ihmisiä kaikkialta maailmasta. Syntyy tiheämpiä, laajempia ja monikulttuurisempia kaupunkeja. Kolmas suuri väestönmuutoksen ilmiö on väestön ikääntyminen. Tähän asti yhteiskunnat on suunniteltu pitkälti työikäisen väestön ehdoilla. Tulevina vuosikymmeninä ikääntyvän väestön osuus kasvaa merkittävästi, minkä seurauksena monet yhteiskuntamme käytännöt muuttuvat.

Digitalisaatio

Digitalisaatio muokkaa kaikkea työtä ja vapaa-aikaa radikaalisti sekä yritysten, yhteisöjen ja kokonaisten yhteiskuntien organisoitumisen tapoja. Digitaaliset järjestelmät luovat merkittäviä tehokkuusetuja ja mahdollistavat uudenlaiset hajautuneet toimintatavat. Digitalisaation ansiosta globaali työnjako muuttuu ja ihmistyön arvo määräytyy uusilla tavoilla. Jo nyt uusi digitaalinen logiikka on mullistanut esimerkiksi median, pankkimaailman ja musiikkibisneksen. Työn, toimeentulon ja kuluttamisen rakenteet tulevat käymään läpi perusteellisen murroksen.

Digitalisaatio muuttaa nopeasti sitä, miten ja missä ihmiset kohtaavat. Monet fyysisiin tiloihin perustuvat ratkaisut muuttuvat ja osin korvautuvat digitaalisilla palveluilla. Digitaaliset muodot tarjoavat paljon uusia mahdollisuuksia. Samaan aikaan kaikki ymmärtävät sen, että tiettyjä kohtaamisia ja kokemuksia ei voi siirtää verkkoon. Edessä on vaihe, jossa syntyy uusia muotoja kohtaamisille ja yhteisöllisille kokemuksille.

Minä–me-yhteiskunta

Vaurastuminen, koulutustason nousu ja informaation digitaalinen avautuminen ovat mahdollistaneet ihmisten aiempaa vahvemman yksilöllistymisen. Ihmiset voivat aiempaa vapaammin valita, mihin ryhmään kuuluvat ja miten. Syntyperän ja ammatin kaltaiset tekijät ovat entistä pienempi osa ihmisten identiteettiä. Digitaalinen kommunikaatio on synnyttänyt kokonaan uudenlaisen yhteisöjen kerroksen ja uusia tapoja tehdä yhteistyötä. Monet yhteiskuntamme instituutioista perustuvat yhä oletukseen perinteisestä tavasta kuulua ja identifioitua asuinpaikkaan, kansakuntaan tai muuhun yhteisöön. Tämä synnyttää hankausta yksilöiden ja instituutioiden välillä.

Yhteiskunnallinen muutos

Kaupunkitutkija Charles Landryn mukaan jokainen taloudellinen ja yhteiskunnallinen muutos luo uutta sosiaalista järjestystä sekä uusia tapoja toimia ja oppia – siis uuden kaupungin. Landry on määritellyt kaupungistumisen ja urbaanin kehityksen vaiheet toisesta maailmansodasta

nykypäivään blogissaan 2.4.2014 (<http://charleslandry.com/blog/thecity-1-0/>). Historiallista kaupunkia hän kutsuu nimellä Kaupunki 0.0. Tätä seuraavat Kaupungit 1.0, 2.0 ja 3.0.

Kaupunki 1.0

- Tyypillistä 1960–80-luvulla
- Kaupunki kuin iso tehdas: siiloutunut ja sektoreihin jaettu
- Kehittyminen talouden, infrastruktuurin ja organisaatioiden ehdoilla
- Kokeileminen ja epäonnistuminen tuomittavaa
- Estetiikalla pieni merkitys
- Kulttuurin yleisö pääasiassa eliittiä

Kaupunki 2.0

- 1990-luvulta alkaen
- Tiedepuistot ja huipputekniikan teollisuus isossa roolissa
- Yhteistyö- ja kumppanuusajattelu laajenee
- Kaupunkimaisuus leimaavaa
- Kaupungin henkeä ja imagoa luodaan fyysisillä rakennuksilla, kuten pilvenpiirtäjillä ja muilla näyttävillä arkkitehtuuriluomuksilla
- Tietoisuus luovan talouden merkityksestä kasvaa: kulttuuria aletaan pitää kilpailuvalttina
- Asukkaat kulttuurin asiakkaina ja kuluttajina

Kaupunki 3.0

- Asukkaiden kollektiivista luovuutta ja älykkyyttä halutaan käyttää kaupungin suunnittelussa
- Asioiden kokeminen tärkeää
- Kaupunki organismina, jossa poikkihallinnollinen yhteistyö on tapa työskennellä
- Tilaa yrityksille ja erehdyksille: ainoa tie menestykseen
- Yrittäjyyteen, luovaan ja innovatiiviseen talousajatteluun kannustetaan: start-up-kulttuuri

- Luodaan kulttuurisia ja fyysisiä tiloja, joissa ihmiset voivat toteuttaa luovuuttaan: ns. kolmas tila kodin ja työpaikan ulkopuolella
- Tuetaan pop-up-kulttuurin eri muotoja
- Etsitään ja hyödynnetään erilaisia osallisuuden keinoja ja kannustetaan asukkaita aktiivisuuteen päätöksenteossa
- Kulttuuria erilaisissa paikoissa, kuten kaduilla, kahviloissa, pop-up-tapahtumissa
- Ihmiset eivät enää ole vain passiivisia kuluttajia, vaan osallistuvat kulttuurin tekemiseen

Kulttuuripalvelujen arvo kaupungin kestävän kehityksen strategiassa

Espoon kaupungin toiminnan kehittämisen keskiössä on kestävä kehitys. Kaupunki on sitoutunut edistämään YK:n kestävän kehityksen tavoitteita (Sustainable Development Goals). Kaupunki kehittää yhdessä yritysten ja muiden kumppaneiden kanssa ratkaisuja, jotka toimivat esimerkkeinä tulevaisuuden kaupunkielämästä. Espoossa kehitetään, kokeillaan ja otetaan käyttöön tulevaisuuden kestäviä kaupunkiratkaisuja yhdessä kumppaneiden ja asukkaiden kanssa. Tavoitteena on turvallinen, terveellinen ja toimiva arki.

Kaupunki, joka tuntee asukkaansa ja osaa ottaa huomioon asukkaidensa tarpeet, menestyy. Arvojen muutokset, asukkaiden tunteiden ja tarpeiden tunnistaminen sekä palvelujen käytettävyys ovat tekijöitä, jotka ratkaisevat tulevaisuudessa kaupunkien menestyksen. Elämän laatu ja merkityksellisyys, koettu hyvinvointi ja arjen toimivuus ovat yhä tärkeämpiä tekijöitä asukkaille, kun he miettivät asuinpaikkaansa.

Taiteen ja kulttuurin arvo kaupungin palveluna syntyy siitä, miten se pystyy tuomaan ihmisiä yhteen, luomaan yhteisiä merkityksiä, vahvistamaan kaupunki-identiteettiä ja edistämään kaupungin kehitysmuotoja ilmapiiriä – sen innovatiivisuutta. Taiteen ytimessä on sen kyky herättää tunteita, ottaa riskejä, toimia aikamme peilinä ja samaan aikaan puhutella ylisukupolisesti. Kulttuuri on ajassa elävä, jatkuvasti muuttuva prosessi. Monipuolinen kulttuurielämä vahvistaa kaupungin elinvoimaa, on sen DNA ja myönteistä ilmapiiriä vahvistava moottori. Espoolainen kulttuuri uudistuu ja vahvistuu jatkuvassa vuoropuhelussa erilaisten ihmisten välillä.

Organisaatiot eivät tee mitään, niissä työskentelevät ihmiset tekevät. Muutosta kohti kestävämpää kaupunkia ei tapahdu ilman kaupungin kaikkien toimialojen toimintakulttuurin muutosta: tarvitaan kaupungin kaikkia työntekijöitä ja asukkaita. Kestävyys ei synny mistään yksittäisestä toiminnasta, vaan megatrendien yhteiskunnallisten haasteiden ratkaisemiseen tarvitaan laajaa monialaista yhteistyötä. Kestävä kehitys ei ole ainoastaan teknologiaan liittyviä muutoksia. Se on ennen kaikkea ihmisten käyttäytymisen muutosta.

Talousajattelu on pitkään ohjannut myös julkista toimintaa. Kestävämmän tulevaisuuden kriittisenä haasteena on löytää tasapaino taloudellisen suorituskyvyn tehostamisen ja ympäristövaikutusten kehittämisen sekä ekosysteemien suojelemisen välille. Kestävän kaupungin arvo toteutuu pitkällä aikajänteellä, mitä ei osata mitata taloudellisen suorituskyvyn nykyisillä mittareilla. Taloudellisesti kestävä kehitys ei voi olla enää ylhäältä alas -prosessi, vaan aivan kuten kaikessa kestävä kehityksen toiminnassa, tarvitaan yhteiskehittämistä ja yhteissuunnittelua.

Dynaaminen kyvykkyys syntyy kaupungissa siitä, kun sen asukkaat, yritykset ja oppilaitokset voivat löytää paikkansa sekä käyttää tietojaan ja osaamistaan parhaalla mahdollisella tavalla. Kehitysmyönteisessä ilmapiirissä asioita tehdään yhdessä, sisäistetään yhteisten tavoitteiden merkitys ja ymmärretään pienten välillisten kehitysvaiheiden vaikutus kokonaisuuteen. Muuttamalla pieniä, konkreettisia asioita vaiheittain ja sen jälkeen toimenpiteitä laajentamalla luodaan myös taloudellisesti menestyvä kestävä kehityksen kaupunki.

Organisaatio sopeutuu muiden mukana

Yhteiskunnallinen muutos muokkaa yksilöiden ja yhteisöjen toimintaa. Kun maailma ympärillä muuttuu, myös organisaation pitää sopeutua uusiin toimintatapoihin. Tässä kappaleessa määritellään, millä tavalla voisimme Espoossa vauhdittaa KulttuuriEspoo 2030 -linjausten saavuttamista.

Asukkaiden ääni kuuluviin

Asiantuntijat eivät enää yksin määrittele, mitä palveluita kaupungissa tarvitaan. Asukkaat on otettava mukaan dialogiin ja heille on annettava mahdollisuus tehdä itse. Kulttuuri on merkittävä osa espoolaista tapaa rakentaa osallisuutta. Tuloksena voi syntyä esimerkiksi pop up -tiloja, osallistavia kaupunginosatapahtumia tai ilmiöitä, kuten Ravintolapäivä.

Poikkihallinnollinen ja monialainen yhteistyö hyödyttää kaikkia

Sektori- ja silloajattelusta on päästävä eroon kaupungin sisällä sekä suhteessa yksityiseen ja kolmanteen sektoriin. Yhteistyö hyödyttää kaikkia osapuolia. Espoon kulttuuritoiminnan arvot luovat vahvan perustan verkostoille ja kumppanuuksille.

Menestyminen edellyttää identiteetin tunnistamista

Menestyvän kaupungin pitää tunnistaa omat ominaispiirteensä ja se, minkälaiseksi kaupunki on kehittymässä. Miltä juuri Espoo kaupunkina näyttää ja tuntuu? Kaupungin identiteetti on tärkeä osa tulevaisuuden suunnittelua. Kulttuuri ja kulttuuriperintö ovat kaupungin dna – se jokin, mikä tekee kaupungista tunnistettavan ja autenttisen.

Rohkeutta toiminnan uudistamiseen

Kulttuurin perinteisiä toimintamuotoja on tarkasteltava rohkeasti uudessa valossa. Mihin uteliaisuus voi tulevina vuosikymmeninä johtaa? Miten rohkeus tehdä asioita uudella tavalla vahvistaa yhteiskuntaamme? Kulttuurin merkitys kaupungin menestymisessä ja kestävä hyvinvoinnin luomisessa pitää tunnustaa.

Kaupunki luo mahdollisuuksia

Kaupunki tarvitsee tekemisen henkeä, jolla pyritään avaamaan uusia ovia. Luovia ongelmanratkaisukeinoja pitää etsiä yhdessä. Asukkaille ja yhteisöille pitää antaa mahdollisuus kaupunkitilan kokeilevaan käyttöön. Ilmapiirin täytyy sallia myös virheet: epäonnistuminen opettaa aina uutta. Jos ei uskalla kokeilla, ei voi kehittyä.

Katse horisonttiin: 2050

Tulevaisuutta ei voida täsmällisesti ennustaa, sillä se on lukemattomien tekijöiden summa. Mitä kauemmas tulevaisuuteen mennään, sitä hankalampaa se on. On mahdotonta tietää varmasti, miltä maailma näyttää vuonna 2050, mutta erilaiset trendit antavat viitteitä tulevista suunnista. Kaupungistuminen, digitalisaatio ja väestön monimuotoistuminen saattavat olla edelleen ajankohtaisia asioita. Tekoäly, automatisaatio ja robotisaatio muuttavat työelämää ja työnkuvia. Teknologia sulautuu yhä saumattomammin ympäristöömme ja osaksi arkeamme.

Taide ruokkii tavaroiden ja palvelujen tuotekehitystä ja auttaa lisäämään tuotteiden arvoa esimerkiksi muotoilun kautta. Kulttuuri vahvistaa alueiden vetovoimaa houkuttelemalla ihmisiä ja investointeja ja vahvistamalla näin kaupunkien ja seutujen taloudellista menestystä. Tapahtumateollisuuden taloudelliset vaikutukset alueille ovat kiistattomat. Taiteella on myös tutkimusten mukaan selkeitä hyvinvointi- ja terveysvaikutuksia.

Toisaalta taloudelliset vaikutukset voivat myös olla negatiivisia, kuten vuonna 2020 alkaneen Covid19-pandemian aikana on todennettu. Ilmastonmuutoksen ja globaalin ympäristökriisin myötä esimerkiksi ilmastopakolaisuus, erilaiset pandemiat ja resurssien niukkuus tulevat muuttamaan kulttuuripalvelujen ja taidekentän tulevaisuutta. Vuonna 2020 tapahtunut kulttuuritoimintojen sulkutila ei ole ratkaisu enää tulevaisuuden kriiseissä. Hyvinvointivaltio ei kestä tilannetta, jossa ihmisten hyvinvointiin vaikuttavia kulttuuripalveluita ei ole ja jossa alueet ja etenkin suuret kaupungit kärsivät pysyvästi suurista taloudellisista tappioista tapahtumien ja kulttuuritilaisuuksien puuttuessa. Tarvitaan yhteistyötä, avointa mieltä, luovuutta ja mielikuvitusta, kun kehitämme tulevaisuuden ratkaisuja. Taiteen rooli on tässä työssä keskeinen ja tärkeä.

Digitalisaatio, globaali talous ja siirtyminen hiilineutraaliin yhteiskuntaan muuttavat elämää, arkea ja yhteiskunnan rakenteita merkittävästi. Näkökulmien kirjo maailmaan kasvaa ja ihmiset kokevat muutokset hyvin eri tahdissa ja eri näkökulmista. Useimmat haluavat nähdä yhteiskunnan pitkien, historiallisten jatkumoiden kautta ja vaalia arvokkaiksi koettuja perinteitä. Niiden kautta voimme ymmärtää, keitä olemme ja mitä ympärillä oleva muutos merkitsee.

Vapaus on keskeinen elämää ja taidetta määrittävä asia. Oli ympäröivä maailma minkäläinen tahansa, hakee taide aina uutta, osin vanhoja konventioita ja näkökulmia rikkoen. Taide haastaa kaikkia – sekä tekijöitä, kokijoita että taiteesta kauempana olevia – havaitsemaan, tuntemaan ja oivaltamaan uutta ja erilaista. Nämä hetkelliset nyrjähdykset näkökulmissa avaavat ihmisille polkuja tuntemattomiin asioihin, ja samalla syntyy tilaa mielikuvitukselle.

Kestävän ja innovatiivisen kaupungin tavoitteet

Kulttuuri edistää saavutettavuutta ja turvallisuutta

Kulttuuri luo turvallisia paikkoja ja tiloja. Kulttuurin näkyminen arkisissa ympäristöissä teoksina, tapahtumina ja kulttuurin tekemisen paikkoina vahvistaa kokemusta siitä, että tilat ovat kaikille avoimia. Eri ihmisryhmien kynnys liikkua ja oleilla erilaisissa ympäristöissä laskee, kun kulttuuri on niissä läsnä – oli kyse sitten ulkotiloista, kauppakesuksista tai julkisista rakennuksista.

Kulttuurin palvelut edistävät saavutettavuutta ja turvallisuutta myös digitaalisissa muodoissaan. Yhä useammalla on mahdollisuus osallistua kulttuurin tekemiseen ja kokemiseen, kun palvelut

ovat teknologisesti kehittyneitä ja kun palveluita on saatavilla myös ajasta ja paikasta riippumattomina.

+ *Tilojen avoimuus ja joustavuus, kulttuurin näkyminen kaupunkiympäristössä, Kulttuuria kaikille - palvelut, digitaaliset palvelut, pop up -toiminta, avustukset*

”Mun tulevaisuuden Espoo on huomioonottava, välittävä, huolehtiva ja kunnioittava.”

Mun Espoo -kysely asukkaille 2020

Kulttuuri auttaa osaamisen uusiutumisen

Nopeasti muuttuvassa yhteiskunnassa työpaikkoja ja ammatteja häviää väistämättä, ja vanhoja taitoja on pakko päivittää. Tulevaisuudessa yhä suurempi osa elinkeinoista kytkeytyy jotenkin kulttuuristen merkitysten jalostamiseen. Uuden teknologian avaamien mahdollisuuksien kehittäminen vaatii luovaa osaamista ja ajattelua. Kulttuuri tarjoaa reittejä uuden oppimiseen: luovien alojen osaaminen on avainroolissa tässä kehityksessä.

+ *Aalto-yliopiston, Metropolia Ammattikorkeakoulun ja Taideyliopiston yhteistyö, kirjaston rooli kansalaisten osaamisen kehittämisessä, taiteen perusopetus, työväenopisto*

Kulttuuri on osa asukaslähtöistä kaupunkikehitystä

Espoo rakentuu viiden kaupunkikeskuksen ympärille, joilla kaikilla on omat erityispiirteensä. Aluekeskuksissa paikallisella identiteetillä on tärkeä rooli. Kulttuurin avulla aluekeskusten ja ihmisten identiteettiä voidaan vahvistaa luomalla syvempiä siteitä asuinalueeseen ja siellä oleviin yhteisöihin. Kaupunkiympäristöjä kehitetään asukaslähtöisesti. Espoon moninaistuva väestö tuottaa kiinnostavia kulttuuriaktiiviteetteja, joiden laaja kirjo tarjoaa kaikille jotakin. Moninaisuus kasvattaa Espoon elinvoimaa.

+ *Tapiolan kokonaisuus, Espoonlahden ja Espoon keskuksen kehittäminen, osallisuus- ja vuorovaikutustyö, Elinvoiman tulosalueen mahdollistama yhteistyö*

Kulttuuri turvaa yhteiskuntarauhaa ja rakentaa yhteisöllisyyttä

Kaupungin kyky uusiutua, edistää asukkaidensa hyvinvointia ja luoda merkityksellistä elämää, nojaa sen kykyyn vahvistaa yhteisöllisyyttä. Kulttuuritoiminta tarjoaa asukkaille tapoja tulla mukaan kaupungin kehittämiseen. Taiteen ja kulttuurin parissa ihmiset kohtaavat ja kokevat yhdessä. Myös vaikeita asioita voidaan käsitellä hyväksyvässä ilmapiirissä; yhteistä löytäen ja samalla erilaisuutta arvostaen.

+ *kirjasto kohtauspaikkana, kaupunkitapahtumat, museon rooli ympäristöön ja kulttuuriin liittyvää ymmärrystä vahvistavana toimijana, monialainen ja poikkialainen kumppanuustyö, lastenkulttuuritoiminta, taiteen perusopetus, monipuolisen asukastoiminnan tukeminen avustuksilla*

Kulttuuri rohkaisee yllätyksellisyyteen ja riskinottoon

Kaupungin vetovoima syntyy paitsi toimivista rakenteista ja järjestelmistä tai menestyvästä elinkeinoelämästä, myös ainutkertaisista ja osin spontaanistikin syntyvistä ilmiöistä. Tässä

kulttuurin eri muodoilla on tärkeä rooli. Ne synnyttävät kokemuksen sallivasta, kokeilunhaluisesta ja riskinottoon kannustavasta ilmapiiristä, joka parhaimmillaan laajenee kulttuurista myös muille yhteiskunnan ja elämän osa-alueille.

+ *Taidelaitokset, festivaalit, taiteenlajien rikkaus, ammattitaiteilijoiden roolin vahvistaminen, kansainvälinen yhteistyö, taiteen perusopetus*

Toimenpiteitä tulevaisuuden kulttuurikaupungin luomiseksi

Kaupunkiympäristöstä luodaan asukkaille visuaalisesti eheä kokonaisuus

- Kaupunkikuvan kokonaisuus huomioidaan kaavoituksessa ja lupa-asioissa niin, että se tukee alueen identiteettiä. Keskeisissä kaupunkitiloissa huomioidaan laatu ja ammattitaiteen läsnäolo. Eri sektoreiden toimijat laativat suunnitelmat ja tavoitteet yhdessä.
- Espoon julkisen taiteen periaatteita (KH 13.5.2019) hyödynnetään yhteistyön ja yhteisten tavoitteiden edistämiseksi, ja periaatteissa olevia toimenpiteitä edistetään poikkihallinnollisesti.

Kulttuuriympäristö lisää asukkaiden hyvinvointia

- Kaupungin kulttuuriympäristöstä (perinnemaisemat, arkeologinen perintö, kartanot, historialliset rakennukset, puistot ym.) kannetaan vastuuta yhdessä. Tavoitteet ja toimenpiteet laaditaan poikkihallinnollisesti yhdessä asukkaiden kanssa.
- Lähiympäristöä käytetään oppimisympäristönä, ja lapset ja nuoret otetaan mukaan lähiympäristön suunnitteluun. Kestävän kehityksen kasvatuksella on suuri merkitys YK:n tavoitteiden ja espoolaisten hyvinvoinnin saavuttamisessa.

Tilojen yhteiskäyttö on monipuolista ja luovaa

- Hallintokuntien välinen yhteistyö on sujuvaa ja tiloja käytetään monipuolisesti. Tilojen yhteiskäyttö tukee kaupunkikeskusten elävöittämistä ja kestäväää elämäntapaa.
- Turvataan taiteen perusopetuksen opetustilojen tulevaisuus kouluissa lähellä oppilasta.
- Kaupunki tekee rohkeita tilakokeiluja ja tukee väliaikaisten tapahtumien syntymistä.
- Rakennuksia hyödynnetään niiden koko elinkaaren ajan, ja myös väliaikaista käyttöä mahdollistetaan.
- Kulttuurisektori on mukana maankäytön suunnittelussa ja alueiden kehittämisessä. Asukkaiden mahdollisuuksia vaikuttaa oman asuinalueen kehittämiseen lisätään.

Espoon kaupunginmuseon asiantuntijaroolia vahvistetaan

- Espoon kaupunginmuseo osallistuu suunnitelmallisesti ja aktiivisesti esimerkiksi kaava-, korjaus- ja rakentamisasioiden valmisteluun.
- Espoon kulttuuriympäristöohjelma tulee ohjaamaan kaupunkikuvallisten rakennusten, kulttuurimaiseman ja arkeologisen kulttuuriperinnön hoitamista ja vaalimista. Ohjelma mahdollistaa kaupungin rakentamisen ja kasvamisen niin, että kaupunkikerrostumat tukevat kaupunkikuvaa. Ohjelman ensimmäinen versio valmistuu vuonna 2022.

Kirjasto on avoin oppimisympäristö, jossa kävijät opettavat toisiaan

- Espoon kaupunginkirjaston tilat muuntautuvat ja joustavat sen mukaan, mikä alueellinen tarve kulloinkin on. Kirjasto on esimerkiksi elinikäisen oppimisen alusta, ylisukupolvisten kohtaamisten mahdollistaja tai digitaalisten palvelujen tarjoaja.
- Kirjaston joustava ja asukkaat huomioiva toiminta edistää sosiaalisten kaupunkiympäristöjen rakentamista. Kirjastossa asukkaat luovat yhdessä uutta yhteisöllistä kaupunkilaisuutta, joka kannustaa yrittäjyyteen ja osallistumiseen sekä edistää elävää demokratiaa sekä yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua.
- Kirjasto on oppimisen, kohtaamisten ja jakamisen keskittymä. Jakamis- ja kiertotaloudessa kaikkea ei tarvitse omistaa itse.

Kestävä kaupunkikulttuuri on läsnä asukkaiden lähiympäristössä

- Kaupunki kannustaa asukkaita luomaan osallistavia kaupunkikulttuuritapahtumia. Kaupunki mahdollistaa asukkaiden omaehtoista toimintaa ja edistää sitä esimerkiksi lupa-asioita helpottamalla ja tiloja tarjoamalla.
- Asukkaiden käytössä on digitaalisia tiloja, jotka mahdollistavat uudenlaisia kohtaamisia.
- Yhteistyö kaupungin avustusta myöntävien toimijoiden välillä on sujuvaa ja joustavaa. Avustusprosessissa ja sen asiakaslähtöisyyden parantamisessa hyödynnetään digitaalisia keinoja.

Kulttuuri hyvinvointitalouden osana

- Ihmisten ja ympäristön hyvinvointi on edellytys kestäväälle talouskasvulle ja yhteiskunnalle sekä talouden vakaudelle. Kestävän kehityksen eli Agenda 2030 -tavoitteiden toimeenpano on merkittävä osa hyvinvointitaloutta.
- BKT:n kasvu ei yksinään pysty ratkaisemaan nykyisiä yhteiskunnallisia ongelmia. Kasvun on oltava taloudellisesti, ekologisesti ja sosiaalisesti kestävää sekä eriarvoisuutta vähentävää ja tähdättävä kaikkien ihmisten hyvinvoinnin lisäämiseen. Perinteisen talousajattelun rinnalle tarvitaan BKT:en kaltaisten mittareiden ohelle uusia ja täydentäviä mittareita, jotka arvioivat hyvinvointia ja kestäväää kehitystä.

- Kulttuuripalveluita mitataan ja seurataan talouden tunnuslukujen lisäksi hyvinvointia mittaavilla indikaattoreilla.
- Kulttuurin kumppaneiden toiminnan seuraamiseen ja arviointiin kehitetään asukkaiden, taiteen tekijöiden ja kulttuuriyhteisöjen hyvinvointia mittaavia mittareita. On tärkeää, että kulttuurilautakunnan taloudellisesti tukemien kulttuuriyhteisöjen toiminnalle asetetaan yhdessä selkeitä tavoitteita ja toiminnan onnistumista mitataan osana kaupungin hyvinvointitalouden kokonaisuuden kehittymistä.
- Edistetään kulttuurihyvinvointia ottamalla taidetta ja kulttuuria edistävät keinot asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen painopisteiksi.

Kulttuuri vahvistaa kaupungin imagoa ja elinvoimaisuutta

- Kulttuuri on tärkeä osa Espoon elinkeino- ja vetovoimapalveluita.
- Kulttuurin ja elinkeinoelämän yhteistyöllä vahvistetaan Espoon mainetta ja luodaan houkutteleva kotipaikka myös kansainvälisille asiantuntijoille ja toimijoille. Uusien asukkaiden sitoutuminen vahvistuu, kun he tuntevat olevansa osana paikallista yhteisöä ja asuinpaikkaansa ja kun palvelut ovat saavutettavissa ja heillä on mahdollisuus rakentaa merkityksellisiä sosiaalisia suhteita ja verkostoja.
- Espoolaiset kulttuurialojen toimijat ja taiteen tekijät ovat kaupungille tärkeä imagotekijä ja niillä on merkittävä näkyvyys kaupunkimarkkinoinnissa.
- Espoon kaupunki on luova toiminta-alusta, luovuuden kampus, jossa palvelut, työpaikat, yrittäjyys ja asuminen nivoutuvat yhteen. Kulttuuritoimijoiden, korkeakoulujen ja yritysmaailman yhteistyö on aktiivista ja toimivaa.
- Kaupungin houkuttelevuutta vahvistetaan vuorovaikutuksellisesti viiden peruselementin kautta – luova ympäristö, taloudellinen ympäristö, toimiva ympäristö, sosiaalinen ympäristö ja fyysinen elinympäristö. Osaajat haluavat jäädä sellaiseen kaupunkiin, jossa elämänlaatu yhdistyy monimuotoiseen kaupunkiin ja monipuoliseen kaupunkikulttuuriin.